

Rerum Naturalium Fragmenta No. 16

Jaskó Géza: Sertéshizlalás jövedelmezősége 3

Szemere Huba: Jövedelmező
hizlalás 7

Budapest
1898

Sertéshizlalás jövedelmezősége.

Jaskó Géza

449. kérdés. A jelenlegi tengeri (5.70) és árpa (6.30) árak mellett mily haszon mutatkoznék hizlalásnál, sertésvészen átment és ezidőszerint 55 kgos élő súlyu süldőknél ? 5 havi hizlalásnál 100–130 kg. súlyban, beállítandó Kőbányán a részvény-sertéshizlalóban, a hizlalás után számítható, hogy 48 krért lehet értékesíteni 45 kg, levonással páronként. Berkshire malaczkok javítása luczernával dara és korpával hogyan legczélszerűbb és itt is körülbelül mily haszon mutatkoznék 6 hónapos korukban darabonként ? Sertésvészen át nem ment, de oly vidéken, ahol az nem is volt, sertések vétele tanácsos-e hizlaláshoz? *Pilis-Maróth. D. M.*

(Felelet a 449. sz. kérdésre.)

Ha a süldők páronként 100-130 kg.-ot nyomnak és 1-1½ évesek, úgy 150-165 nap alatt 280-300 kg. súlyt érhetnek el: kétéves sertés már valamivel lassabban hízik s ezért a teljes kihizlaláshoz hosszabb idő szükséges, (5¾-6 hó) amiért is mig előbbi esetben 8 mm. takarmányt fogyaszt el páronkint a sertés, addig 6 hónapot igénybevevő hizlalásnál 10-12 mm.-ra is szükség lesz.

A mi az elérhető hasznot illeti, az attól függ tehát, hogy meddig hizlalunk és hogy mennyi takarmányt eszik meg a sertés. Kőbányán egy hizlalási esetről például a beállított egyéves malaczkok páronként átlag 1077 kg. élősúly mellett megettek az első 30 nap alatt, 68.7 kg. száraz tengerit és 16 kg. áztatott árpadarát, a második 30 nap alatt 116.66 kg. tengerit és 17.33 kg. árpadarát, a harmadik 30 nap alatt 107.66 kg. áztatott tengerit, 68.98 kg. áztatott tengeridarát és 22.8 kg. áztatott árpadarát s az utolsó 75 nap alatt 152 kg. áztatott tengerit, 287-29 kg. tengeridarát és 99.85 kg. árpadarát. Összesen a 165 nap alatt egy pár sertés

megevett 445.02 kg. tengerit szárazon és áztatva, 155.98 kg. árpadarát szárazon és áztatva és 356.27 kg. áztatott tengeri darát. A 165 nap elteltével egy pár sertés sulyszaporulata 201.47 kg. volt. Ha a feletetett 8 métermázsa tengerit 5.70 frttal számítjuk, úgy az 45.60 frtot tenne ki. Az árpát ugyancsak 6.30 frttal vévén számításba, úgy a 1.55 mm. árpa 9.76 frtba kerül.

Az egy pár süldővel feletetelt takarmány tehát 55 frt 36 krt tesz ki: A 309.17 kg. élő-súlyu pár sertés a szokásos 45 kg. levonással 126 frt és 80 kron értékesíthető 48 kros húsarak mellett. Levonva ebből a feletetett takarmány értékét marad egy pár süldő után 71.44 frt. A mérleg készítésénél azonban a kiadásokhoz irandó és illetőleg számításba, veendő; a szállítás költsége Kőbányára és onnan talán Szt.-Marxra, ha ott adatnak el, a két vagy három etető, a szállásdíj, a darálás költsége, a sózás, az esetleges alkuszdíj stb., a mely költségek előre pontosan meg nem állapíthatók, de a melyek a 71.44 frtból levonva, még mindig szép nyereséget helyeznek kilátásba.

A berkshirei malaczok 1000 kg. élősúlyra s naponta kapjanak :

		száraz		szén-		Arány
		-		hydrá		
		anyag	fehérje	zsír	t	
Alap-						
takarmány		40-42	5.0-7.5	együtt	26-30	4 - 67
	20					
Rozskorpa	kg.	17.500	2.400	0.720	9.300	
	20					
Tengeridara	kg.	17.120	1.680	0.960	12.120	
	10					
Luczernaszéna	kg.	8.470	0.990	0.110	3.150	
Összesen		43.090	5.070	1.790	24.570	

Táparány 1 : 5.7.

Ezen összeállítás közelíti meg még legjobban a 2-3 hónapos malaczok számára előírt tápanyagszabványt. Szűkebb táparány mellett nagyobb fehérjemennyiséget a malaczokba pusztán ezen anyagokkal bevinni nem lehet, mert akkor a takarmány összeriméje lesz túl nagy, ha akár a tengeriből, akár a luczernából többet veszünk számításba. Az öt hónapos korban a luczernából mindig kevesebbet etetünk s a korpa adagját is lejjebb szállíthatjuk s helyette 3-6 kg. tengerivel többet adagolunk, olyformán, hogy a táparány 1 : 6.5 — 1 : 65 legyen.

A súlygyarapodás naponként és darabonként 0.70-0.75 kg. maximum 0.80-0.85 kg., de rossz takarmányértékesítés eseteiben 0.45-0.50 kg. is lehet. Két-három-hónapos malaczok feljavítása céloztatván, ugy 6 hónapos korban a süldők súlya 60-70 kilogrammra mehet s értékesíthetők levonás nélkül 36-40 krajczárral.

A takarmány értékét a javítandó süldők száma és illetőleg súlya szerint kiszámítva s hozzáadva ugyancsak az ápolás, istállókopás, világítás és szállítás költségeit, a fentiek szerint az elérhető hasznot megkapjuk, ha a 60-70 kg. súly, átlagos 40 krral szoroztatik s a költségek levonatnak.

Ritkaságszámba megy az olyan vidék, a hol még sertésvész nem volt s éppen azért csak szerencsés lehet, ha olyan vidékeken sertéseket vehet. Immúnisnak látszik lenni ugyan a sertésvészszel szemben az a sertés, a mely a vészen már átment, de kétségtelen, hogy a helyes állategészségrendőri intézkedések szemelőtt tartásával, az erős edzett szervezetű

magyar kondorszőrű sertés a betegséget ma már nehezebben, kapja meg, mint ezelőtt 1-2 évvel.

Viszont arra is volt már elég példa, hogy immúnisnak híresztelt s a vészen át is esett falka később, talán először, talán ismételten, a vészt újból megkapta. Tény azonban, hogy a sertésvészen átment falka nehezebben betegszik meg újból, mint egy még teljesen vészmentes, ugyanolyan viszonyokat feltételezve, de lehetnek esetek, mikor ez a szerzett immunitás sem véd meg a bajtól.

Egészséges vidéken egészséges edzett sertést bátran vásárolhat.
(*Köztelek, vol.8, 1898, no.102, p.1842-1843*)

Jövedelmező hizlalás.

Szemere Huba.

A „Köztelek” ez évfolyamának október 16-iki számában két rendbeli hizláló takarmányösszetétel jelent meg, melynek ötletéből kötelességemnek tartom néhány észrevételt tenni.

Már régen figyelemmel kísérem azokat a tanácsokat, melyek e lap hasábjain megjelentek takarmányozási kérdésekben, de megvallva az igazat, magam is azoknak pártján állok, akik állást foglaltak ezen tanácsokból kifolyó takarmányösszetételek ellen, de nem azért, mert Wolff vagy Kühn szabványai szerint készültek, hanem azért, mert egyről mindig vagy többnyire megfelelnek a tanácsadó, t. i. a pénzkérdésről.

Egy 500 kg. élősúlylyal biró állat napi takarmányát ritka esetben tudja összeállítani 32 kron alul; pedig mondhatom, hogy ami 30 kron alul nem esik, az ritkán számítható nyereséges takarmányösszetételnek.

Ime, egy lappéldányban, a 417. és a 431. számú kérdésre adott válaszok.

Ha a szénaféléket 1.80, a tavaszi szalmát 0.60, a répát, zombolyát 0.30, a kukoriczadarát 4.50, az olajpogácsát 5.00 és az árpát 6.00 frttal számítva métermázsánként, akkor egy 500 kg.-os hizóökök napi takarmánya az első esetben és a 3 időszakban 33.15, 41.4 és 39.37 krba s a másodikban 38.7, 41.8 és 40.87 krba kerül.

Ha ezeket a takarmányokat gazdaságosabban össze nem lehetne tenni: hagyján! de a legtöbb esetben, éppen az ellenkezőről győződhetünk meg.

Nézzük pl. a 417-ik kérdésre adott választ.

A rendelkezésre álló takarmányrépa, zsombolyázott csalamádé, luczerna- és zabosbükköny-széna, valamint árpaszalma, zabszalma és kukoricza feles mennyiségben adagolhatók s ezekből összeállít J. G. ur az I. időszakra és 1000 kg. élősúlyra egy takarmányösszetételt, mely áll 50 kg. répából, 10 kg. zsombolyából, 16 kg. luczernaszénából, 2.5 kg. buza-polyvából 4 kg. kukoriczadarából, összesen 33.15 kr értékben; a II. időszakra 40 kg. répát, 5 kg. csalamádét, 18 kg. luczerna-szénát, 3 kg. zabosbükkönyt, 7 kg. kukoriczadarát 41.4 kr értékben; a III. időszakra 40 kg. takarmány-répát, 5 kg. csalamádét, 14.50 kg. luczerna-szénát, 3 kg. zabosbükköny-szénát és 7 kg. kukoriczadarát 39.37 kr értékben.

Az én ajánlatom más.

Kühn Gyula szerint (s ez alkalomból figyelmeztetem gazdátársaimat, hogy ne ragaszkodjanak Wolff merev normatívumához), tehát Kühn szerint kell 1000 kg. élősúlyra a hizlalás 3 időszaka alatt 1.8-3.0 kg. emészthető protein, 0.5-1.2 kg. em. zsír, 12.5-16.0 kg. em. légenymentes anyag, 20.0-30.0 kg. szárazanyag.

Legnagyobb súly a táparányra fektetendő. Ez az I. időszakra 1 : 6.5 — 1 : 8.0, a II. időszakra 1 : 6 — 1 : 5, a III. időszakra 1 : 6 vagy ennél kissé tágabb.

Már most van nekem 40 db ökröm, melyek kihizlalandók. Ezek 500 kg. szállítási súly mellett nyomnak (40 · 50=) 20,000 kg.-ot, vagyis 20-szor 1000 kg. élősúlyra kell a szükségletet kiszámítani.

Ha tehát 1000 kg.-ra kell 1.8-3 kg. e. protein, 12.5-16 kg. e. légenymentes anyag, 0.5-1.2 kg. e. zsír, 20-30 kg. száraz.-anyag, akkor 40 500 kg.-os ökörnek kell 36-60 e. protein; 250-320 kg. anyag, 10-24 kg. e. zsír, 400-600 kg. száraz anyag.

Takarmányösszetételeim következők:

I. időszakra (60 nap)

			Emészthető			
			protein	légenym. anyag	zsír	száraz- anyag
1000	kg.	répa	11.0	100.0	1.0	120.0
300	"	zsombolya	2.1	31.2	1.5	64.0
100	"	zabszalma	1.4	40.1	0.7	85.5
300	"	luczernasz.	28.2	84.9	3.0	252.0
Összesen			42.7	256.2	6.2	521.5

Táparány 1 : 6.34. Takarmányérték 24.45 kr.

II. időszakra (60 nap)

			Emészthető			
			protein	légenym. anyag	zsír	száraz- anyag
800	kg.	répa	8.80	80.00	0.80	96.0
300	"	zsombolya	2.10	31.20	1.50	64.2
300	"	luczernasz.	28.20	84.90	3.00	252.0
120	"	zabszalma	1.68	48.12	0.84	103.2
30	"	napraforgóp.	9.39	7.41	2.28	27.0
Összesen			50.17	251.63	8.42	542.4

Táparány 1 : 5.41. Takarmányérték 27.30 kr.

III. időszakra (50 nap)

			Emészthető			
			protein	légenym. anyag	zsír	száraz- anyag
500	kg.	répa	5.5	50.0	0.5	60.0
500	"	zsombolya	3.5	52.0	2.5	107.0
250	"	luczernasz.	23.5	70.75	2.5	210.0
70	"	kukoricza	5.88	42.42	3.36	59.9
20	"	napraforgóp.	6.26	4.94	1.52	18.0
50	"	zabszalma	0.7	20.05	0.35	42.8
Összesen			45.34	240.16	10.73	497.7

Táparány 1 : 5.86. Takarmányérték 29.875 kr.

Még néhány megjegyzést kell fűznöm takarmányösszetételelemhez. A zsírból hiányzik az első. illetőleg a második időszakban néhány kilogramm. Eltekintve, hogy a hiány csekélység, a táparányból látjuk, hogy a protein a felbomlástól védve van, mert addig, míg a táparány nincsen 1 : 5 alul, addig a protein mindig hus- és zsirképződésre fog szolgálni.

Már mostan nézzük az én összetételemet és J. G. ur számláját.

Az én számításom szerint kiadásaink következők:

20,000 kg. beállítási súly (40 . 500 = 20,000) á 20 kr.	4000	frt
I. időszakban a takarmány értéke (24.45 kr . 40 . 60)	586.8	frt
II. időszakban a takarmány értéke (24.30 kr . 40 . 60)	655.2	frt
III. időszakban a takarmány értéke (29.875 kr . 40 . 60)	795	frt
3 göbolyös 6 óra á 15 frt	270.0	frt
4000 frt befektetési tőke után 5% 6 óra	100.0	frt
3 mm. kőso á 12 frt	36.0	frt
Világítás	20.0	frt
Összes kiadás	6265.5	frt

A bevételt úgy számítjuk ki, hogy az összes feletetett takarmány szárazanyagtartalmát elosztjuk 14-el (mert 1 kg. súlyszaporulatot átlagban 14 kg. szárazanyag produkál); ez kitesz a mi esetünkben összesen 74912 kg.-ot, melyet 14-el osztva megkapom a súlyszaporulatot, mely esetünkben 6208 kg.-nak felel meg.

Az alapsúlylyal (20.000 kg.) együtt a 6208 kg. súlyszaporulatot, tehát az összes súlyt a beállítási áron felül (a mai viszonyok mel-lett) legfeljebb 5 krral értékesítjük. A bevétel e szerint nálam 26,208 kg, eladási súly á 25 kr = 6552 frtot, vagyis a tiszta nyereség 286.5 frt és az ingyenes trágya.

Ezzel szemben, ugyanezen tételek megtartásával, de a takarmányfogyasztásnak megfelelőleg J. G. ur számlája követ-kező tételeket tünteti fel. A kiadás kitett: vételárban 4000 frtot,

I. időszaki takarmányban (33.15 . 40 . 35 nap =) 464.10 frtot, II. időszaki takarmány-ban (41.4 . 40 . 60 nap =) 993.6 frtot, III. időszaki takarmányban (39.37 . 40 . 50 nap =) 787.4 frtot, cselédfizetésben 225 forint, a tőke 5%-ja fejében 78 frtot, kőso fejében 36 frtot, világításért 20 frtot, összesen 6604.1 frt.

Miután ezen idő alatt J. G. ur 81.130 kg. szárazanyagot etetett fel, a sulyszaporulat kitesz 5795 kg.-ot, vagyis az összes eladási súly 25,795 kg.-ot á 25 = 6448 frt 75 kr.

Ha a kiadásokból a bevételt levonom (6604.10—6448.75) marad J. G. ur összeállítása szerint 155 frt 35 kr veszteség.

A 431-ik számú kérdésre J. G. ur takarmányösszeállítása a következő: I. időszakra: 1000 kg. élősúlyra naponta: 12 kg. bükkönyszéna, 5 kg. jóminőségű réti-széna, 6 kg. kukoriczadara, 2.5 kg. árpadara, 8 kg. árpaszalma. Ezen keverékben van 28.45 kg. szárazanyag, 2.52 kg. protein, 14.65 kg. légeny-mentes anyag és 0.59 kg. zsír. Táparány 1 : 6.4. Takarmányérték darabonként és naponként 38.7 kr.

II. időszakra: 15 kg. bükkönyszéna, 5 kg. jó réti széna, 6 kg. árpaszalma, 6 kg. kukoricza-dara, 2 kg. árpadara, 1 kg. repezepogácsa. Ez tartalmaz 29.67 kg. szárazanyagot, 3.08 kg. fehérjét, 14.84 kg. szénhydrátot és 0.67 kg. zsirt 1 : 5.3 táparány és 41.8 kr ár mellett.

III. időszakra 13 kg. bükkönyszéna, 5 kg. jó réti széna, 7.5 kg. kukoriczadara, 2 kg. árpadara és 6 kg. árpaszalma. Ebben van 28.40 kg. szárazanyag, 271 kg. protein, 14.82 légenymentes anyag és 0.63 kg. zsír 1 : 6 táparány és 40.875 kr ár mellett.

Én e helyett következő számítás szerint járok el.

Kell 1 napra és 1000 kg. élősúlyra: 1.8-3 kg. e. protein, 12.5-16 kg. e. légenymentes anyag, 0.5-1.2 kg. e. zsír, 30 kg.-ig szárazanyag, tehát 50 db 500 kg.-os állatra: 45-75 kg. e. protein, 312.5-400 kg. e. légenymentes anyag, 12.5-30 kg. e. zsír, 750 kg.-ig szárazanyag.

Ezek alapján én adni fogok az

<i>I. időszakban (60 nap)</i>			Emészthető			
			protein	légenym. anyag	zsír	száraz- anyag
700	kg.	zabos- bükkönyt	50.4	245.0	7.7	583.0
200	“	zabszalmát	2.8	80.2	1.4	171.4
		Összesen	53.2	325.2	9.1	754.5

Táparány 1 : 6.5. Takarmányérték 27.6 kr.

II. időszakra (60 nap)			Emészthető			
			protein	légenym. anyag	zsir	száraz- anyag
500	kg.	zabos- bükkönyt	36.00	175.0	5.50	416.5
250	“	zabszalmát	3.50	100.25	1.75	215.0
80	“	repcze- pogácsát	20.24	19.04	6.16	70.96
Összesen			59.74	294.29	13.41	702.46

Táparány 1 : 5.4. Takarmányérték 29 kr.

III. időszakra (50 nap)			Emészthető			
			protein	légenym. anyag	zsir	száraz- anyag
400	kg.	zabos- bükköny	28.8	140.0	4.4	333.4
200	"	zabszalma	2.8	80.2	1.4	171.4
100	"	tengeridara	8.4	60.6	4.8	85.7
60	"	repcze- pogácsa	15.18	14.28	4.62	54.0
Összesen			55.18	295.08	15.22	644.5

Táparány 1 : 6.0. Takarmányérték 31.8 kr.

Ezen adatok alapján most már kiszámíthatjuk, hogy mily haszonnal vagy veszteséggel hizlalunk az én és a J. G. ur által fölállított takarmányösszetétel alapján.

Az én összeállításom alapján költségeink

1.	50 db ökör á 500 kg. á 20 kr.	5000	frt
2.	I. időszak alatt takarmánypénz	828	frt
3.	II. időszak alatt takarmánypénz	870	frt
4.	III. időszak alatt takarmánypénz	795	frt
3.	3 métermázsa só	36	frt
4.	göbolyösök	270	frt
5.	5000 frt 5% kamatja	125	frt
6.	világítás	20	frt
Összesen		7944	frt

Ezzel szemben, miután 170 nap alatt 119,546 kg. szárazanyagot ettünk fel és miután 14 kg. szárazanyag rendszeren 1 kg. szaporulatot eredményez : az én takarmányozásom mellett; 8539 kg.-al fognak az ökrök súlyosbodni, vagyis hizlalás után

33,539 kg. súlyt fognak eladhatni 25 krajczárjával. Miután ez 8384.75 frtnak felel meg, a kiadások le-vonásával marad, az 50 ökrön 440 forint nyereségünk.

Nem hiszem, hogy J. G. ur drága takarmánya mellett ilyen eredményt érjünk el ! Nézzük azonban igazam van-e ? Az ő bevételei és kiadásai következők:

1.	Vételár	5000	frt
2.	Takarmány		
	I. időszakra (40 nap)	774	frt
	II. „ (50 nap)	1045	frt
	III. „ (40 nap)	817.4	frt
3.	3 mm. só	36.0	frt
4.	göbolyösök	220.0	frt
5.	kamat	88.4	frt
6.	világítás	20	frt
Összesen		8000.8	frt

Azon időszak alatt, míg az ökrök le voltak kötve, vagyis 130 nap alatt hiztak 5995 kg.-ot, vagyis eladáskor az összes súly kitett 30,995 kg.-ot, 25 krajzával 7748 frtot. Hizlalási vesztesége e szerint 252 frt 80 kr.

Gomba (Pestm.), 1897. október 30.

*

Czikkiró urnák — mint látjuk — az a lényeges kifogása, hogy takarmányozási kérdésekre adott feleleteinkben a pénzkérdésre nem terjeszkedünk ki.

Ennek meg van a maga oka.

Soha egyetlen kérdésttevő se kért bennünket arra, hogy a jövedelmezőség tekintetében is véleményt mondjunk, vagy éppen ismeretlen körülményekkel és viszonyokkal számolva ki-mondjuk, hogy haszonnal vagy kárral fog járni hizlalása.

Derültségnél egyebet nem is kelthetne, ha mi nem ismerve a körülményeket, minden adott esetre pl. a budapesti takarmányárakat aplikálnók, avagy egész önkényesen azt mondanók, amit cikkíró ur mond, hogy a széna 180, a szalma 60, az árpadara 600 krajczár stb. mikor a specziális körülmény dönti el, hogy ennyi-e hát azon takarmány értéke vagy több, avagy kevesebb ott a gazdaságban s ennyivel kell-e hát számolni, avagy többel, vagy kevesebb.

Mitőlünk pusztán takarmányszabványt kérnek s mi számítunk, Dietrich és König szerint, az adott takarmányokkal, melyekről még csak nem is sejtjük, hogy mennyi pénzében vannak a gazdának, az előállítási költségeket és nem a piaczi árakat tekintve.

Ha másnak tetszik, pl. Kühn szerint, jó-hiszemüleg felvett takarmányárral számolni, ám tegye; egy harmadik, negyedik feleletet adó talán Wolff, talán Pott szerint s piaczi árakkal, szóval: ám aztán ne csodálkozzék senki, ha így pl. a következő furcsaság jön ki, ha A. B. C. D. felel egy és ugyanazon kérdésre :

		A	B	C	D	
<i>A hizlalás I-ső szakasza</i>						
Tartama	nap	30	60-75	32	40-50	
Keményítőtörköly		30	30	50	35	kg.
Szalma		6	3	6	4	kg.
Széna		3	5	5	5	kg.
Tengeridara		1	-	0.5	1	kg.
Repczepogácsa		0.5	2	1	0.5	kg.
Rozskorpa		0.5	1	0.5	-	kg.
Bükköny		-	0.5	-	-	kg.

<i>A hizlalás II-ik szakasza</i>						
Tartama	nap	30	60-75	46	40-50	
Keményítőtörköly		20	30	50	35	kg.
Szalma		6	3	5	3	kg.
Széna		3	4	5	4	kg.
Tengeridara		1.5	-	1	2	kg.
Repczepogácsa		1	2	2	1	kg.
Rozskorpa		1	-	0.5	-	kg.
Bükköny		-	1.75	-	-	kg.
Lenmag		-	0.25	0.33	-	kg.

<i>A hizlalás III-ik szakasza</i>						
Tartama	nap	30	-	32	40-50	
Keményítőtörköly		20	-	40	30	kg.
Szalma		6	-	3.5	2	kg.
Széna		3	-	6	3	kg.
Tengeri dara		1	-	1	3	kg.
Repczepogácsa		0.5	-	2	1.5	kg.
Rozskorpa		0.5	-	1	-	kg.

E példában, mely W. L. Z. f. évi 21-ik számában foglaltatik, a keményítőtörköly 100 kilóját 20, a szalmát 100, a szénát 200, a tengeridarát és repczepogácsát 500, a rozs-korpát 400, a bükkönyt 600 krajczárnak véve, kerül átlag egy darab 500 kiló súlyu állatnak napi takarmánya A.-nál 29, R.-nél 38, C.-nél 40, D.-nél 33 krajczárba s mind a négy gyakorlatból beszélve tudja, hogy a hizlalás kifizeti magát.

Ha tehát a mi takarmányunk 33.45 és 41.4 között mozgó krajczárba kerül, kell-e, hogy oly óriási deficzittel járjon a hizlalás, amilyent czikkiró feltüntet, vagy lehetséges az is, hogy haszonnal jár?

Ha a takarmány a gazdaságban annyit érőnek vétetik, mint a piacon, a számadáson közönségesen deficzit jön ki. Így számítva, be kell a hizó istállóajtáját szegezni, különösen, ha oly elsőrendű áruért, amilyen a mi takarmányozásunkkal előállítható, hitvány 25 krajczár kapható. Huszonöt krajczáros áru az oly szegény takarmány után lesz, amilyet czikkiró ur említ, s mi évek óta mindig csak az ideális legjobb takarmány-összetételre adtunk példákat, kire-kire ráhagyván, hogy viszonyai, körülményei szerint módosítsa azokat.

Előirt arányt kihozni légenytartalmu és légenytelen anyagok között nem úgy kell, ahogy czikkiró ur teszi, hogy mindegy az, akár kevés a zsír, akár sok, több-e a fehérje vagy kevesebb, csak az arány kijöjjön. Mi úgy számítunk — s élettanilag ez helyes — hogy igenis kellő arány legyen az N. lartalmu és N. mentes anyagok között, de legyen azért meg minél megközelítőbben a szükséges szerves anyag s ebben a kellő mennyiségű fehérje,

szénhydrát és zsír, mert a hizlalás szempontjából távolról sem áll az, hogy 14 kiló akármilyen száraz anyag ad 1 kiló húst, hanem hogy elegendő mennyiségű fehérje, szénhydrát és zsír által alkotott szerves anyag ad bizonyos s'ulyu húst és zsírt és pedig ami tápdusabb takarmányokból nem 14 kiló, hanem jóval kevesebb.

Ha az előirt mennyiséget és minőséget beakarjuk vinni a szervezetbe, azt olcsóbban tenni, mint amennyibe az anyagok kerülnek, nem lehet. Olcsóbb takarmány közönségesen rosszabb takarmány s avval ugyanazt elérni, mint a jobbal, az alkalmasabbal, teljes lehetetlenség. Ne azt tessék hát firtatni, hogy van-e a hizlalásnak olcsóbb módja is, hanem azt, hogy *a jó és jó hizlalás között melyik az olcsóbb.*

Mielőttünk évek hosszú sora alatt egyetlen egy tanácsot nyert ember sem panaszkodott még arról, hogy kárt vallott, valószínűleg azért, mert gazdagon etetvén jobb gyarapodást, jobb minőséget s így jobb árt ért el.

Hiszen ha a hus és zsirképződésre pl. mindegy volna az, hogy fcsírt ne is vigyünk be a szervezetbe, hanem annak megfelelő mennyiségű egyéb légentelen anyagot; ha mindegy volna, hogy csupa celluloséból áll-e a takarmány szerves anyaga, vagy szükséges mennyiségű fehérjéből, szénhydrátból, zsirból, akkor oktondiság volna a takarmány drága zsirját jóval olcsóbb egyéb légentelen anyaggal nem helyettesíteni.

A mi intenzive hizlaló takarmányunkat pénzbeli eredményre nézve tehát nem méltányos összehasonlítani cikkíró ur extenzivebbül hizlaló takarmányával. Méltóztassék Kühn nyomán a miénknél olcsóbb takarmány összeállítását kihozni,

de úgy, hogy az általa előirt táplálóanyagszükséglet abban maximális számokkal szerepeljen úgy, mint a mi számításainkban a Dietrich König-féle. Ha a cikk-író ur a maga olcsóbb receptjétől ugyanolyan eredményt remél, mint mi a magunk drágább receptjétől, úgy ahhoz semmi szavunk sincs más csak az, hogy ily reményben mi nem ringatózunk s a kérdések feltevőinek csak legfeljebb azt mernők ajánlani, hogy állatuk fele állományát tartsák a Szemere ur által, másik felét az általunk ajánlott takarmányon, majd kiderül aztán, hogy lehet-e olcsóbb húsnak a hignál egyéb leve, természetesen egyenlően kedvező, eladási konjunktúrák esetén.

Egyéb észrevételeim is volnának, ezek nyilvánítását azonban adandó alkalomra halasztom. *Rovatvezető.*

(*Köztelek, vol.7, 1897, no.91, p.1580-1582*)